

Kirsti Pent
Advokaadibüroo TGS Baltic AS
kirsti.pent@tgsbaltic.com

Teie 02.04.2025
Meie 21.04.2025 nr 1.4-1/1676-2

Selgitustaotluse vastus RahaPTS ja RSanS kohta

Austatud Kristi Pent

Täname Teid esitatud selgitustaotluse eest.

Alljärgnevalt anname oma selgitused Teie kirjeldatud faktilises olukorras ja vastame esitatud küsimustele.

Fondivalitseja kui kohustatud isik ning kohaldatav regulatsioon

RahaPTS § 2 lõike 1 punkt 2 sätestab, et finantseerimisasutuse majandustegevuses kohaldatakse RahaPTS-i nõudeid. RahaPTS § 6 lõike 2 punkti 6 kohaselt on finantseerimisasutus muuhulgas ka fondivalitseja (välja arvatud kogumispensionide seaduse tähenduses kohustusliku pensionifondi valitsemisel) ning aktsiaseltsina asutatud investeerimisfond investeerimisfondide seaduse (IFS) tähenduses. Seega on fondivalitseja üldreeglina *kohustatud isik* ja talle kehtivad rahapesu ning terrorismi rahastamise tõkestamise alased hoolsuskohustused. RSanS kohustab samuti fondivalitsejat rakendama rahvusvahelisi finantssanktsioone ning hoolsusmeetmeid, sh tuvastama võimaliku sanktsioonikohustuse tekkimist (nt sanktsioonikontrolli teostamine).

Nõustume Teiega, et kohustuslike pensionifondide puhul on seadusandja teinud erandi, kuid teiste fondivalitsejate suhtes, mis haldavad muid фонде kui pensionifondid, ent millel on sarnane ligipääs klientide andmetele nagu on pensionifondi valitsejatel, erisust kehtiv regulatsioon hetkel ette ei näe.

RahaPTS-st ja RSanS-ist tulenev põhimõte on, et kohustatud isik ei saa hoolsusmeetmete kohaldamisest loobuda, kui ta kuulub seaduse kohaldamisalasse. Seega jääb üldpõhimõttena

jõusse kohustus tuvastada ja hinnata rahapesu- ning terrorismi rahastamise riske ja võtta kasutusele proportsionaalseid meetmeid nende riskide maandamiseks.

Õiguslik põhimõte *nulla obligatio impossibilium est* (“võimatut ei saa nõuda”) tähendab, et tegeliku võimatuse korral ei saa nõutavat kohustust täita. Praktikas see aga ei vabasta fondivalitsejat automaatselt kogu RahaPTS-is ja RSanS-is sätestatud hoolsusmeetmete regulatsioonist, vaid teie poolt kirjeldatud olukorras tuleks fondivalitsejal rakendada riskipõhist lähenemist ning kasutada kõiki tegelikult võimalikke meetmeid, et hoolsuskohustust sisuliselt täita. Olete ka ise oma selgitustaotluses loetlenud võimalusi hoolsuskohustuse täitmiseks ja seega ei saa käesoleval juhul nõustuda seisukohaga, et kirjeldatud olukord välistaks täielikult hoolsuskohustuse täitmise võimalused. Üksnes asjaolu, et tegemist võib olla keeruka protsessi või ühelt isikult mitme kohustatud isiku poolt samade andmete küsimisega, ei välista hoolsuskohustuse kohaldamise selleks kohustatud isiku poolt. Samuti ei ole võimalik kehtiva seaduse kohaselt hoolsuskohustuse täitmata jätmisel tugineda asjaolule, et isiku suhtes on hoolsuskohustust rakendanud juba teised kohustatud isikud.

RahaPTS § 24 lg 1 sätestab teatud juhtudel võimaluse ühe või mitme kohustuse osalisel või täielikul täitmisel tugineda teise isiku kogutud andmetele ja dokumentidele. Seejuures on eelduseks asjaolu, et täidetud peavad olema kõik RahaPTS § 24 lg 1 p-des 1-4 toodud tingimused. Leiame, et sellise võimaluse kasutamist ei välista teie poolt esitatud asjaolu, et kontohalduritel puudub kohustus jagada hoolsusmeetmete kohaldamisel kogutud andmeid. Meie hinnangul saab tegemist olla lepingulise suhtega, mille käigus lepitakse kokku tingimused mis vastaks RahaPTS § 24 lg 1 p 1-4 toodud tingimustele.

RahaPTS § 24 lg 1 alusel teise isiku kogutud andmetele tuginemisel või hoolsusmeetmete kohaldamise teise isiku poolt oleks võimalik poolte vahel sõlmitavas kirjalikus lepingus sätestada rahapesu tõkestamise alased kohustused, seonduv oodatav kvaliteet, andmete edastamise kokkulepped jms. Samuti on see meie hinnangul kohustatud isiku huvides ja vajalik RahaPTS § 24 lg-s 7 sätestatud kohustuse täitmise tagamiseks (kohustatud isik jääb teise isiku kasutamisel ise lõppastmes vastutavaks RahaPTS-i nõuete täitmise eest ehk vastutust delegeerida ei saa). Samuti oleks võimalik läbi mõelda ja lepingus reguleerida kohustatud isiku poolt lepingulise suhte kestel rakendatavad meetmed, seonduvad õigused teise isiku suhtes viimase tegevuse kontrollimiseks rahapesu tõkestamise nõuete täitmisel.

Eeltoodust johtuvalt on vastused Teie küsimustele;

1. Jah, Teie poolt kirjeldatud olukorras eksisteerib ettevõttel reguleeritud turul kaubeldava fondi valitsemisel kohustus kohaldada igal juhul RahaPTS-is ja RSanS-is sätestatud hoolsusmeetmeid hoolimata sellest, et kehtivat regulatsiooni võib praktikas olla keeruline täita;
2. Lisaks Teie selgitustaotluses nimetatud võimalustele (Nasdaq CSD SE Eesti filiaalilt teabe kogumine, regulaarsed päringud keskdepositooriumitele, kontohalduritega koostöö, PEP-i kontroll, sanktsiooninimekirja kontroll ja meediamonitooringu kontroll, teadaolevatelt klientidelt andmete küsimine) on võimalik meie hinnangul hoolsuskohustuse täitmiseks leida lahendusi ka RahaPTS § 24 lg 1 alusel.

Täiendavate küsimuste korral oleme valmis meeleldi vastama. Samuti on oodatud Teie ettepanekud kehtiva seaduse täiendamiseks viisil, mis võimaldaks Teie selgitustaotluses toodud probleeme parimal viisil lahendada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Osanik
rahandusteabe poliitika osakonna juhataja

Revo Krause 5388 3995
Revo.Krause@fin.ee